

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
Suur-Ameerika 1
10122 Tallinn

Teie 29.05.2020 nr 2-2/20-0248/3543

Meie 17.07.2020 nr 4/167

Arvamuse esitamine välisinvesteeringute taustakontrolli seaduseelnõu väljatöötamiskavatsuse kohta

Lugupeetud Taavi Aas!

Eesti Kaubandus-Tööstuskoda tänab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumit võimaluse eest avaldada arvamust välisinvesteeringute taustakontrolli seaduseelnõu väljatöötamiskavatsuse (edaspidi VTK) kohta.

Kaubanduskoda mõistab küll VTK eesmärki luua korrastatud mehhanism välismaiste otseinvesteeringute taustakontrolli läbiviimiseks Eesti julgeoleku ja avaliku korra seisukohalt olulistesse ettevõtetesse ja tegevusvaldkondadesse, kuid kahtleb sügavalt, kas väljapakutud mehhanismi on võimalik luua ilma põhiseaduses väljendatud ettevõtlusvabaduse ja omandiõiguse põhimõtteid ebaproportsionaalselt riivamata ning kahjustamata ka soovitud investeeringute saabumise tõenäosust.

Kuna VTK-s ei ole kavandavat regulatsiooni väga täpselt avatud ning ei ole võimalik aru saada, milles kavandatud muudatused täpselt seisnevad ja kuidas hakkab taustakontroll toimuma, ei ole meil käesolevas etapis võimalik hinnata pakutud lahenduste sobivust piisavalt põhjalikult. Soovime VTK edasises menetluses olla kindlasti kaasatud ja palume eelnõu koostamisel meie tähelepanekutega arvestada.

1. Oluline on järgida, et muudatustega ei piirataks välisinvesteeringute tegemist Eestisse.
2. Tagada tuleks ettevõtete võrdne kohtlemine naaberriikide ettevõtetega, ettevõtluskeskkonna vaates ei tohiks takistada investori investeeringut olukorras, kus sama investorit naaberriikides aktsepteeritakse. Eesti ettevõtete konkurentsikeskkond ei tohiks halveneda.
3. VTKs toodud mõjude analüüs on väga üldine ja sisuliselt põhjendamata. Mõjude analüüsis ei ole hinnatud võimalust, et ettevõtjad jäävad ilma vajalikest investeeringutest ega ole toodud lahendusi selle riski maandamiseks. Lisaks võib väheneda teatud ettevõtete ja nende varade (nt maa ja hoonete) väärtus, kuna neisse on raske suunata välisinvesteeringuid.
4. Taustakontrolli teostamine saab olema väga keeruline, eriti mis puudutab võimalike varjatud seoste tuvastamist (mh teatud riikide kaudu toimetavaid

ESTONIAN CHAMBER OF COMMERCE AND INDUSTRY / ЭСТОНСКАЯ ТОРГОВО - ПРОМЫШЛЕННАЯ ПАЛАТА
TOOM-KOOLI 17, 10130 TALLINN / REG NO 80004733 / TEL: +372 604 0060 / KODA@KODA.EE / WWW.KODA.EE / WWW.ENTERPRISE-EUROPE.EE

EESTI KAUBANDUS-TÖÖSTUSKODA ON SUURIM ETTEVÕTJAJD ESINDAV ORGANISATSIOON EESTIS, Kuhu kuulub ligi 3400 ettevõtet, kellest enamik on väikese- ja keskmise suurusega. KAUBANDUSKOJA LIIKMED ANNAVAD ÜLE 40 PROTSENDI EESTI ETTEVÕTETE KÄIBEST, LIGI 40 PROTSENTI PUHASKASUMIST JA TASUVAD ÜLE 40 PROTSENDI RIIKLIKEST MAKSUDEST. KAUBANDUSKODA ESINDAB JA KAITSEB KÕIGI ETTEVÕTJATE ÜHISHUVE NING ON MITTERRIIKLIK JA APOLIITILINE ORGANISATSIOON.

investoreid). Kes (st millise tausta ja millise pädevusega isikud) saavad välisinvesteeringuid puudutavate otsuste teostajateks? Sellise kaaluga otsustajate puhul peaks olema tööle kvalifitseerumise kriteeriumid. VTKst ei nähtu ka see, kuidas on võimalik kontrollida taustakontrolli läbinud investori tausta muutmist – nt kui omanik vahetub kolmandas riigis osaluse omandamisest paari kuu või aasta pärast.

5. Lisaks vajavad põhjalikumat analüüsi järgmised küsimused:

- Mis saab 100% välisomanikega ettevõttest kui ta tahab laieneda Eestis (või kui emaettevõtte laieneb oma asukohariigis?);
- Milline saab olema loa andmise protseduur ja sellega kaasnev halduskoormus;
- Kas nähakse ette kiire ja tõhus otsuste vaidlustamise mehhanism? - Välisinvestoritel ja asjaomastel ettevõtjatel peab olema võimalik liikmesriigi ametiasutuste poolt taustauuringumenetluses tehtud otsused vaidlustada.
- Kuidas tagatakse menetluse kiirus, millised on prognoositavad tähtajad? – Turusituatsioon ja investorite huvid võivad muutuda kiirelt. Kui investorite võimalused saavad pika menetluse tõttu takistatud, võivad investorite huvid muutuda ning ettevõtte huvid seeläbi saada kahjustatud.
- Milline on menetluse mehhanism? Kui ette nähakse ettevõtete ja investorite poolne enda üles andmine, kuidas välistatakse sellest mööda minek? – Ettevõtted ei pruugi olla nõuetest teadlikud või nad võivad ise teisiti hinnata oma toodete ja teenuste mõju riiklikule julgeolekule ja avalikule korrale ning menetlust mitte algatada.
- Milliste andmete põhjal hinnatakse investoreid? Mis on aktsepteeritav, mis ei ole? – Praegune määrus toob mõned andmed, mille põhjal hindamist läbi viia, kuid selgeid piire ei ole seatud.
- Kas tagatakse võimalikult selge ja põhjendatud kohaldamisala? – Praegu ei ole täielikult arusaadav, kas riigiasutustele ja elutähtsaid teenuseid osutavatele ettevõtetele tugiteenuseid pakkuvad (nt arendust ja hooldust pakkuvad) ettevõtted langevad ka määruse ja seaduse skooopi või on skoobis vaid asutused ja ettevõtted ise, kellele nad teenust osutavad. Kas nt ettevõtted, kes Eestisse oma toodet ei müü, kuid siin seda toodavad, on kohaldamisalas?
- Kas on teada, millistest riikidest investeeringuid üritatakse vältida? – Diskrimineerimine ei ole küll lubatud, kuid tõenäoliselt on fookus teatud riikidest tulevatel investeeringutel. Hea oleks sellist infot omada ning lähtuvalt teatud algatustest hoiduda.
- Kui ettevõttes osaluse omandamine või ettevõtte müük teisele ettevõttele blokeeritakse, kas on ette nähtud riigipoolne kompenseerimise mehhanism?
- Kas arvestatakse ettevõtte turuosa asjakohase liikmesriigi territooriumil? – Nt kui ettevõtte osutab mõnele asutusele või eraettevõttest elutähtsa teenuse osutajale riigi julgeoleku seisukohast olulist teenust, kuid see moodustab vaid 1% kogu tema tegevuse mahust – st 99% teenustest osutab ta mujale (teistele liikmesriikidele või kolmandatele riikidele) – kas tema omandamise piiramine liikmesriigi (antud juhul Eesti) poolt on õigustatud? Kas ettevõttele nähakse ette võimalus sel juhul nt asjakohasele liikmesriigile teenuse osutamisest loobumine,

EESTI
KAUBANDUS-
TÖÖSTUSKODA

et tal säiliks ettevõtlusvabadus ja omandamise võimaldamise õigus? Ei tohiks olla võimalik ettevõtte sundimine seotuks ühe liikmesriigiga ning takistada tegevust mujal investorite kaasamise võimaldamise läbi.

- Kuidas välistatakse otsuste subjektiivsus ja poliitilise kontrolli alla sattumine?
- Miks kavandatakse menetluskulude katteks riigilõivu? Kogu protseduur on ju vajalik riigile mitte ettevõtjatele.

Loodame, et saate meie tähelepanekuid arvesse võtta. Vajadusel oleme valmis neid lähemalt selgitama.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Mait Palts

Peadirektor

Koostanud: Merike Koppel merike.koppel@koda.ee 6040072